

Med Salmenes bok fra det gamle til det nye testamente

*Bibeltime Kvinesdal 10. sept. 2017.
Torrey Seland*

Sangen har alltid fulgt de kristne

- Den første julesang: Englene for hyrdene. Luk 2,
- Jesus og disiplene: Matt 26,30: Da de hadde sunget lovsangen, gikk de ut til Oljeberget (Slm 113-118)
- Jesus siterte Salme 22 på korset. Matt 27,46
- De første kristne: «De sang og lovpriste Gud.» Apg 2,47
- Paulus og Silas sang lovsanger i fengsel. ApG 16,25
- «Er det noen blant dere som lider? Da skal han be. Er noen glad til sinns? Da skal han synge lovsanger.» Jak 5,13
- «Syng salmer, viser og åndelige sanger...» Kol. 3,16
- Sang nevnes mange ganger i Johs Åpenbaring

De kristnes språkhus!

- 127 av de 150 salmene er sitert i NT!
- I 20 av de 27 NT-skriftene brukes Salmene.
 - (minus Gal.,Kol.,Fil.,Filem.,2-3Johs,.Jud.)
- Det finnes mange nye hymniske avsnitt i NT
 - Johs ev kap 1;
 - Filip 2,6-11; Kol 1,15-20
 - Åpenb 4,8c.11;5,9-10; 15,3-4; 19,1ff
- Salmenes bok gav språk, ord, uttrykk når de skulle fortelle om *hvem* og *hva* de hadde opplevd!

Salme 2 -> NT

Hvorfor er folkeslag i opprør, hvorfor legger folkene unyttige planer? 2 Jordens konger reiser seg, fyrstene rådslår sammen mot Herren og hans salvede: 3 «La oss sprengte deres lenker og kaste repene av oss!»

4 Han som troner i himmelen, ler, Herren spotter dem. 5 Så taler han til dem i sin vrede, med brennende harme skremmer han dem: 6 «Det er jeg som har innsatt min konge på Sion, mitt hellige fjell.»

7 Jeg vil kunngjøre det Herren har fastsatt. Han sa til meg: «**Du er min sønn, jeg har født deg i dag.** 8 Be meg, så gir jeg deg folkene til arv og hele jorden til eie. 9 Du skal knuse dem med jernstav og slå dem i stykker som leirkar.»

10 Vær nå forstandige, konger, ta imot advarsel, herskere på jorden! Sal 2,1-10

Salme 2 -> Matt 2 + 17

- Mt 3: Jesu dåp

16 Da Jesus var blitt døpt, steg han straks opp av vannet. Og se, himmelen åpnet seg, og han så Guds Ånd komme ned over seg som en due.

17 Og det lød en røst fra himmelen: "**Dette/Du er min Sønn, den elskede, i ham/deg har jeg min glede.**"

- Mt 17: Forklarelse

3 Og se, Moses og Elia viste seg for dem og samtalte med ham. 4 Da tok Peter til orde og sa til Jesus: «Herre, det er godt at vi er her. Om du vil, skal jeg bygge tre hytter, en til deg, en til Moses og en til Elia.» 5 Ennå mens han talte, kom en lysende sky og skygget over dem, og en røst lød fra skyen: «**Dette er min Sønn, den elskede, i ham har jeg min glede. Hør ham!**»

6 Da disiplene hørte det, kastet de seg ned med ansiktet mot jorden, grepet av stor frykt.

Salme 2 -> ApGj 13,29f

29 Og da de hadde fullført alt som står skrevet om ham, tok de ham ned fra treet og la ham i en grav. 30 Men Gud reiste ham opp fra de døde, 31 og han viste seg i mange dager for dem som hadde fulgt ham fra Galilea opp til Jerusalem. De er nå hans vitner for folket. 32 Og nå forkynner vi det gode budskapet for dere, at det løftet som ble gitt til fedrene, 33 har Gud oppfylt for oss som er barna deres, da han reiste opp Jesus. Slik står det også skrevet i den andre salme:

Du er min sønn,

jeg har født deg i dag.

34 Men at han reiste ham opp fra de døde så han aldri skal gå til grunne, det har han sagt slik: Jeg vil oppfylle for dere de hellige og ubrytelige løftene til David. (Jes 55, 3; 2 Sam 7,13-14)

Salme 2 -> Hebr 1,5;5,5

1,3-5 Han er utstrålingen av Guds herlighet og bildet av hans vesen, og han bærer alt ved sitt mektige ord. Da han hadde fullført renselsen for våre synder, satte han seg ved Majestetens høyre hånd i det høye. (Sal 110, 1)

4 Slik ble han mye større enn englene, for det navnet han har fått i arv, er så mye større enn deres. 5 For aldri har Gud sagt til noen engel: **Du er min sønn, jeg har født deg i dag.** Eller, som det også står:

Jeg vil være hans far, og han skal være min sønn (2 Sam 7, 14).

Hebr 5,5-6 På samme måte har heller ikke Kristus gitt seg selv den ære å være øversteprest. Han fikk den av Gud, som sa til ham:

Du er min sønn, jeg har født deg i dag. (Sal 2, 7)

6 Slik sier han også et annet sted: **Du skal til evig tid være prest**

av samme slag som Melkisedek. (Sal 110, 4)

Nye salmer i NT

I Det nye testamente finnes det mange 'hymniske' avsnitt. I de siste bibeloversettelsene fra Bibelselskapet kan vi se dette ved at avsnittene er trykt i 'verseform' som dermed antyder at vi her har en poetisk tekst.

De mest tydelige avsnittene er Johs evang 1,1-5. 9-14 og 16-18.

Hos Paulus: Filipperbr 2,6-11; Kolosserbrevet 1,15-20 og Efeserbrevet 1,13-14.

Han er den usynlige Guds bilde,
den førstefødte før alt det skapte.

16 For i ham er alt blitt skapt,
i himmelen og på jorden,
det synlige og det usynlige,
troner og herskere,
makter og åndskrefter –
alt er skapt ved ham og til ham.

17 Han er før alt,
og i ham blir alt holdt sammen.

18 Han er hodet for kroppen, som er kirken.
Han er opphavet,
den førstefødte av de døde,
så han i ett og alt kan være den fremste.

19 For i ham ville Gud la hele sin fylde ta bolig,
20 og ved ham ville Gud forsone alt med seg selv,
det som er på jorden, og det som er i himmelen,
da han skapte fred ved hans blod på korset
(Kol 1,15-20).

«Språkhush»

- Salmenes bok gav språk, ord, uttrykk når de skulle fortelle om *hvem* og *hva* de hadde opplevd!

De sang en ny sang:

Verdig er du til å ta imot boken og bryte seglene på den. For du ble slaktet,

og med ditt blod har du frikjøpt for Gud mennesker av alle stammer og tungemål,

av alle folk og nasjoner (Åp 5,9)

[Sal 96,1; 98, 1; Jes 42, 10]

Salmenes bok og Salmeboka

- Det er mange ulike måter å bruke stoff fra Bibelen i en salme:
 - Skjult henvisning (allusjon) NoS 86 (Salm 72,17)
 - Utgangspunkt i hovedtankene NoS 469 (Slm 42-43)
 - Knytte til/gjengi et vers NoS 498 Du omgir Slm 139,5
 - Sitere, delvis gjendikte deler av GT-salmen NoS 312 Til himlene rekker..
 - Sette melodi til selve GT-teksten NoS 327 Jeg løfter

Salmenes bok og Salmeboka

Navnet Jesus blekner aldri,
tæres ei av tidens tann.

Navnet Jesus, det er evig,
ingen det utslette kan.

Det har bud til unge, gamle,
skyter stadig friske skudd.

Det har evnen til å samle
alle sjeler inn til Gud.

(David Welander)

Sal 72,17 :

La navnet hans bestå til evig
tid, skyte friske skudd så lenge
solen er til! De skal velsigne
seg ved ham, alle folk skal
prise ham salig.

Salmenes bok og Salmeboka

NoS 498

Ref

Du omgir meg på alle sider
og held meg fast i di hand.

Du omgir meg på alle sider
og held meg fast i di hand.

Når min veg går gjennom tette skodda
nær ved bratte stup og djupe vatn
Då er du nær meg på alle sider,
ja du leiar gjennom vatn.

Ref

Når min tru er svak og motet sviktar
og eg kjenner kalde redslevindar.
Då veit eg trass alt at du er nær meg,
du har lova vere med kvar ein dag.

Bakfra og forfra omgir du meg,
du har lagt din hånd på meg.

(Salme 139,5)

Tar jeg soloppgangens vinger
og slår meg ned der havet
ender, 10 da fører din hånd
meg også der, din høyre hånd
holder meg fast.

Salme 139,9-10

Salme 121 = NoS 2013: 327

- Sal 121,1-8 En sang ved festreisene.
- Jeg løfter mine øyne opp til fjellene. Hvor skal min hjelp komme fra? 2 Min hjelp kommer ifra Herren, himmelens og jordens skaper. 3 Han skal ingenlunde la din fot vakle, din vokter skal ingenlunde slumre! 4 Se, han slumrer ikke og sover ikke, Israels vokter. 5 Herren er din vokter, Herren er din skygge ved din høyre hånd. 6 Solen skal ikke stikke deg om dagen, ei heller månen om natten. 7 Herren skal bevare deg fra alt ondt. Han skal bevare din sjel. 8 Herren skal bevare din utgang og din inngang fra nå og til evig tid. Amen fra nå og til evig tid. La lala la...

